

ДМИТРІВСЬКА Алла Олександрівна

Кандидат сільськогосподарських наук

**доцент кафедри захисту рослин
ім. доцента Мішньова А.К. Сумського
НАУ**

Рік закінчення аспірантури – 2006 р.

Рік захисту дисертації – 2007 р.

**Тема дисертаційної роботи «ВПЛИВ РІЗНОЯКІСНОСТІ НАСІННЯ
НА ПРОДУКТИВНІСТЬ РОСЛИН СОНЯШНИКУ В УМОВАХ
ПІВНІЧНО-СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ» (УДК
633.854.78;631.53.04;631.543.8)**

Спеціальність 06.01.14 – насінництво

Науковий керівник: кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Мельник Андрій Васильович, Сумський національний
аграрний університет, доцент кафедри рослинництва

Офіційні опоненти: доктор сільськогосподарських наук, професор
Васильківський Станіслав Петрович, Білоцерківський
державний аграрний університет Мінагрополітики України,
завідувач кафедри селекції та насінництва

кандидат сільськогосподарських наук старший науковий
співробітник

Діндорого Володимир Григорович Інститут рослинництва ім.
В. Я. Юр'єва УААН провідний науковий співробітник
лабораторії насінництва і насіннезнавства

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата
сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.01.14 – насінництво. – Інститут
рослинництва ім. В.Я. Юр'єва УААН, Харків, 2007.

Дисертація містить результати експериментальних досліджень та
рекомендації виробництву щодо особливостей впливу різноякісності насіння на
продуктивність рослин соняшнику сорту Постолянський. В результаті
проведених досліджень визначено оптимальну густоту рослин, яка забезпечить
зменшення різноякісності із збереженням великої урожайності. Обґрунтовано
відсутність необхідності фракціонування насіння за розмірами для зменшення
впливу різноякісності на продуктивність. Обґрунтовано можливість поділу

насіння на фракції залежно від місцезнаходження насіння на материнській рослині. Паралельно з основними дослідженнями було проведено вивчення причин, що зумовлюють відмінності насіння за тими чи іншими ознаками, вивчення впливу різноякісності насіння на розвиток і продуктивність рослин у потомстві, проведено якісний аналіз посівного матеріалу з метою виявлення переваг крупного насіння над дрібним, розроблено на основі цих досліджень прогноз врожайних властивостей насіння з метою добору біологічно найбільш цінного посівного матеріалу.

В умовах північно-східного Лісостепу України рекомендувати до вирощування сорт Постолянський для отримання насіння із низьким рівнем різноякісності та високою урожайністю з густотою 40 тис. шт. Фракціонувати насіння з лінійними розмірами недоцільно, так як суттєве зниження кількісних та якісних показників спостерігається лише при використанні дрібного насіння, а його питома частка в загальній масі насіння дуже не значна і складає 6,7 %. Для сівби доцільно використовувати насіння з периферійної частини кошика, так як саме воно відрізняється кращими урожайними та якісними показниками. Для зменшення різноякісності насіння і збереження великої продуктивності потрібно відбирати рослини за такими показниками, як площа листової поверхні, розмір кошика, діаметр стебла, озерненість, які тісно корелюють з показниками продуктивності.

Ключові слова: *соняшник, насіння, різноякісність, істотна різниця, густина стояння, фракція, місце утворення в кошику, продуктивність, погодні умови.*

Dmitrivska A.A. Influence of different seed quality on efficiency of sunflower plants in conditions of north-east Forest-steppe of Ukraine. – Manuscript.

Thesis for the degree of the candidate of agricultural science by speciality 06.01.14 – seed-growing. – V.Y. Yuryev Institute of Plant Growing, UAAS, Kharkov, 2007.

Thesis includes results of integrated researches for 3 years and recommendations to manufacture concerning features of influence of different seed quality on efficiency of plants sunflower of a cultivar Postolyanski. As a result of researches necessary density of plants is determined, such density supplies reduction seed of different quality with preservation of high productivity, the we have proved nonsense fractionating on size in order to reduce the influence of different seed quality on productivity, we have proved the passivity of finding seed on fractions depending on the place of seed formation on a parent plant. In parallel with the basic researches we have studied the reasons of differences between seeds on different attributes, the influence of different seed quality on development and productivity of plants in posterity is investigated, the qualitative analysis of seed material is carried out in order to reveal advantages of large seed, the forecast productive features of seed is

developed on the basis of these researches in ozdez to selecti the most valuable seed material.

In conditions of northeast Wood Steppe of Ukraine we recommend to cultivate a cultivar Postolyanski for reception of seed with a low level of different seed quality and high productivity with density 40000 seeds/hectare. It is not effective to divide seed on linear size, because the essential reduction of quantitative and qualitative parameters is observed only when using of small seed, and its specific share is not significant and makes only 6,7 %. For soning it is effective to use seed from a peripheral part of floscule, because such seed has moze productive and qualitative parameters. The certain correlation of communication between morphological, productive, and qualitative parameters. The plants with a strong stalk and high area of zeaf surface form flogules of the large sizes with a plenty of seed. Therefore, for reduction of different seed quality and preservation of high productivity, it is necessary to select plants behind such parameters, as the area of leat surface, size of flogule and stalk, amount of seed, which have close correlations with parameters of productivity.

Key words: *sunflower, different seed quality, weather conditions of graning, density of plants, fraction, place of formation in flogule, efficiency.*